

NAŠ GLAS

DROGA
METIJSKO IN ŽIVILSKA INDUSTRIJA n. s. o. PORTOROŽ

10. VII. 1988

INTERNA IZDAJA

»Naš glas« izdaja delovna organizacija Droga, Portorož. List urejuje uredniški odbor skladno s predpisi. Predsednica uredniškega odbora Sonja Požar. Odgovorna in glavna urednica Majda Vlačič. Tiska GDO Tiskarna Jadran 1988, v nakladi 2000 izvodov. List dobijo člani kolektiva brezplačno.

LETO XXX

PORTOROŽ, JULIJ 1988

ŠTEVILKA 2

POZDRAVLJENA

Stella maris

ZVEZDA MORJA!

Program morskih sadežev STELLA MARIS je zaživel. Aprila 1988 smo začeli s proizvodnjo proizvodov STELLA MARIS v Delamarisu in jih zaokrožili v skupini štirih izdelkov (tunini fileti v olivnem olju, pikantna tuna z zelenjavo, zelenjava s tuno, skuša z zelenjavo), s katerimi smo 15. junija pričeli prodajo na slovenskem trgu in v Istri. Vzporedno s temi proizvodi smo pričeli s proizvodnjo in prodajo STELLA MARISOVIH zmrznjenih pakiranih rib (očiščeni lignji, očiščene sardele, fileti osliča) iz TOZD Riba. V kratkem se bodo tem proizvodom pridružili še turistična ribja pasteta, ribja pasteta in sardine v olivnem olju.

Celoten program STELLA MARIS predstavlja samo najboljšo, izbrane morske sadeže, ki so skrbno proizvedeni in zapakirani v lično embalažo, saj z njimi želimo doseči novo, boljše pozicijo pri potrošniku, v primerjavi z ostalimi našimi in konkurenčnimi proizvodi. K višjemu pozicioniranju sodijo tudi višje cene STELLA MARIS proizvodov, te so v povprečju 30 % višje od ostalih naših primerljivih proizvodov.

Ob tej priliki bi se želel opravičiti in pojasniti posameznim zvestim porabnikom naših ribjih proizvodov višjo ceno in s tem za marsikoga resen problem nakupa STELLA MARIS proizvodov. Namreč, eden od osnovnih marketinških ciljev, ki smo si jih zastavili je, da so STELLA MARIS proizvodi namenjeni prvenstveno zahtevnejšim domačim in

tujim kupcem, ki so tudi finančno sposobni kupiti proizvod višje kakovosti in cene. Iz tega razloga bo v STELLA MARIS programu le del proizvodov, ohranili bomo še vedno nekatere vam priljubljene proizvode in tudi zanje poskrbeli, da bodo ob dostopnejši ceni čimboljši.

Celotno akcijo uvajanja STELLA MARIS proizvodov na trg spremlja intenzivna propagandna akcija, ki vključuje tako medije (TV, radio in tisk) kot tudi promocijo na prodajnem mestu (oprema 500 prodajnih mest v Sloveniji = ribarnice in hladilni pulti z visečimi jatami rib) ter obešanje transparentov v večjih mestih na najbolj izpostavljenih mestih s tekstom »Pozdravljena STELLA MARIS — zvezda morja«. Akcija se je pričela 12. 6. 1988 in bo trajala do 15. 9. 1988.

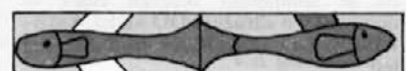
Celotna akcija uvajanja STELLA MARIS je izjemno zahteven in občutljiv projekt v sedanjih kriznih razmerah tako v DROGI kot na trgu; zato bi se rad sodelavcem, ki skrbijo in delajo pri realizaciji programa tako v proizvodnji, razvoju, kontroli kvalitete, nabavi, prodaji in marketingu zahvalil za doseganje učinkovito delo in z željo, da vztrajamo na začrtani poti.

Produktni vodja
Boris BIRSA, dipl. oec.

Na referendumu dne 01. 07. 1988 so delavci TOZD DELAMARIS in TOZD RIBA odločili o pridružitvi TOZD RIBA k TOZD DELAMARIS.

Za pridružitve se je odločilo:
v TOZD DELAMARIS 76,4 % delavcev
v TOZD RIBA 58 % delavcev.
Združeno ribištvo bo zaživel s 01. 10. 1988.

Na podlagi zapisnika Razpisne komisije ter mnenja družbenopolitičnih organizacij DO »DROGA« PORTOROŽ je delavski svet DO na svoji izredni seji dne 21/6-1988

imenoval:

tov. REBEC Edmonda, dipl. pravnika, roj. 19. 11. 1959, iz Kopra — za direktorja Sektorja za splošne zadeve DSSS v delovni organizaciji »DROGA« za dobo 4 let (delo nastopi po dogovoru)

tov. ROJC Branka, dipl. ing. organizacije dela, roj. 26. 3. 1947 — za direktorja Sektorja za ekonomiko in organizacijo v DSSS delovne organizacije »DROGA« za dobo 4 let (delo nastopi 1/7-1988)

tov. RUSJAN Jadrana, dipl. biologa, roj. 20. 12. 1957 — za direktorja Sektorja za tehnični razvoj v DSSS delovne organizacije »DROGA« za dobo 4 let (delo nastopi 1/7-1988)

Iz predloga o upravičenosti združitve TOZD RIBA in TOZD Delamaris v eno TOZD

REORGANIZACIJA — 1. korak k sanaciji ribištva

Z dejavnostjo morskega ribištva se v okviru DO DROGA Portorož ukvarjata dve TOZD iz Izole, in sicer TOZD RIBA z glavno dejavnostjo ribolov in plasma svežih in zmrznjenih rib ter TOZD DELAMARIS z glavno dejavnostjo predelave rib v ribje konzerve in ostale proizvode.

Ti dve TOZD sta tudi edini v Sloveniji, ki se ukvarjata z dejavnostjo morskega ribištva.

Panoga morskega ribištva (ta zajema ribolov, predelavo v ribje konzerve in druge ribje izdelke ter plasman rib in ribjih izdelkov) se tako kot v celotni Jugoslaviji tudi v Sloveniji že nekaj let nahaja v težki ekonomski situaciji.

Panoga je nizko akumulativna, zaposluje veliko število nekvalificirane delovne sile, monetarno-kreditna politika ne omogoča ugodnejše strukture finančnih sredstev, dispariteta cen določenih surovin s svetovnimi ter padanje cen izdelkov na svetovnem trgu, ob prevrednotenju dinarja v primerjavi z glavnimi svetovnimi valutami in preslabem stimuliranju predvsem pozitivnih izvoznikov — vse to so razlogi, ki so pripeljali slovensko morskemu ribištvo oz. TOZD RIBA in TOZD DELAMARIS med večje izgubarje. Tako sta obe TOZD leto 1986 zaključili z izgubo v višini 1.236.285.820 din, leto 1987 pa v višini 885.886.620 din, ki je bila pokrita z viški revalorizacijskih prihodkov. Slabi ekonomski rezultati se nadaljujejo tudi v letošnjem letu, saj sta obe TOZD poslovali v prvem četrtletju z izgubo preko 1,8 milijarde din.

Po obeh ugotovljenih izgubah v letu 1986 in 1987 sta bila narejena sanacijska programa, ki sta prikazala vzroke izgub in nakazala možne rešitve izredno težkega položaja obeh TOZD. Poleg že naštetih zunanjih vzrokov za slabše poslovanje obstajajo tudi notranji vzroki, ki so rezultat neurejenih organizacijskih odnosov tako med obema TOZD, kot tudi znotraj DO DROGA. Ti notranji vzroki so predvsem neenotno organiziranje oz. koordiniranje ulova, predelave in plasmanja na tržišče, slabša organizacija ob prevzemanju ulovljene ribe, organizacijska razdrobljenost povzročila slabšo kadrovske zasedenost oz. slabšo izkoriščenost zaposlenih strokovnih kadrov; ob sedanji organiziranosti prihaja tudi do neusklenosti na finančnem področju; otežkočena je skupna politika uvoza in izvoza, izključena je možnost enotnega nastopanja na domačem tržišču s skupno paleto proizvodov.

Vsi ti notranji in zunanji faktorji, ki posredno ali neposredno vplivajo na poslovanje obeh TOZD ter v obeh sanacijskih programih predvideno prestrukturiranje slovenskega morskega ribištva, zahtevajo od obeh TOZD, da se opravijo predvidene neorganizacijske spremembe. Prva faza reorganizacije predvideva združitve obeh TOZD v eno oz. priključitev TOZD RIBA k TOZD »DELAMARIS« zaradi naslova firme, ki je doma in v svetu še vedno poznana kot »DELAMARIS« Izola.

Prestrukturiranje, ki ga predpostavljata zadnji sanacijski program in pomeni

delno preusmeritev ribolova z lebdečih koč na ulov z globinsko koč, začetek razvoja marikulture (gojenje plemenitih rib in školjk) ter preusmeritev proizvodnje na izdelke višjega dohodkovnega razreda v obliki konfekcionirane polpripravljene ribe in ribjih izdelkov na račun klasične ribje konzerve, zahteva neposredno organizacijsko usklajenost — to pa lahko dosežemo edino v enotni TOZD.

Z združitvijo obeh TOZD v eno TOZD bomo dosegli boljše rezultate na:

- področju usklajenosti proizvodnje in prodaje (ribolov za trg oz. predelavo, za predelavo v konzerve oz. v ostale nove proizvode);
- področju prevzemanja in skladiščenja rib, saj bo politika enotna in bo v korist obeh sedanjih TOZD (skupni riziko),
- področju razporeditve prodaje rib in ribjih proizvodov z enotnim nastopanjem na domačem in tujih trgih;
- področju kadrovske politike: bolje bomo izkoristili strokovni kader, določene službe bomo poenotili oz. združili (računovodstvo, hladilnice in skladišča);
- področju izkoriščenosti delovnih sredstev npr. področje vzdrževanja.

Združitve obeh TOZD v eno pa zahteva, da se takšni organizaciji priključijo določene funkcije oz. službe, ki bodo pripomogle k boljšemu dohodkovnemu poslovanju in s katerimi bo nova TOZD imela neposreden vpliv na poslovne dogodke. Pri tem mislimo na službo ekonomike, finančno službo, plansko-analitsko službo, pripadajoče tehnološko-tehnične in razvojne službe ter, z realizacijo prestrukturiranja proizvodnje, tudi komercialne službe (nabava in prodaja).

Uresničitev ozdravitve slovenskega morskega ribištva je v veliki meri odvisna od pravočasne izpeljave prestrukturiranja z vsemi potrebnimi novimi vlaganji v marikulturo, ribolov in v proizvodnjo ribjih izdelkov, ki jih predvideva sanacijski program ter od pravočasne izpeljave predvidene reorganizacije.

Vzporedno s temi aktivnostmi je potrebno pripraviti načrt za finančno sanacijo obeh TOZD, za kar je potrebno čimprej pridobiti strokovni kader za finančno poslovanje.

Ekonomika nove organizacije je razvidna iz sanacijskega programa, in sicer z uresničitvijo vseh predvidenih investicij v prestrukturiranje morskega ribištva. Reorganizacija bo samo pripomogla k še boljšim ekonomskim rezultatom z neposrednim vplivom na poslovne dogodke in neposrednim vodenjem poslovne politike razvoja slovenskega morskega ribištva.

Kaj menijo delavci TOZD »Delamaris« in TOZD »Riba« o pridružitvi Riba k Delamarisu

PUŠPAN ELIZABETA — Predsednik IO OO ZS TOZD Delamaris

V tem trenutku, glede na kritično situacijo v kateri se nahajata obe TOZD, je združitve nujna. Toda interes do skupnega poslovanja mora biti prepričljiv.

Delavci pričakujemo, da nam bo nova organiziranost omogočila rentabilen način poslovanja t.j. da bodo naši proizvodi z manjšimi stroški, enako kvalitetni morda še boljši, konkurenčni na domačem in tujem tržišču.

Veliko pričakujemo od vodstva, ki naj bi pri odločanju imelo več pooblastil in s tem odgovornosti tako, da bi bilo pri svojem delu lahko dosledno in dovolj učinkovito.

RUDL ZVEZDA — Sekretar OO ZK TOZD Delamaris

Ribištvo je specifična dejavnost, ki potrebuje veliko pozornosti. Zato vidimo v reorganizaciji ribištva, tako priključitvi TOZD Riba k TOZD Delamaris kot izločitvi iz DO DROGA, rešitev te dejavnosti. Veliko pozornosti bomo morali posvetiti financam.

Vsekakor pa je uspeh združevanja odvisen od ljudi in sicer od tega koliko so pripravljene sodelovati na vseh področjih. Združitve samo na papirju ne bo ničesar spremenila.

MAZALIN ELIZABETA — Predsednica DS TOZD Delamaris

Združitve je potrebna. Ulov in predelava sta tesno povezana. Od združitve pričakujemo boljše kvaliteto izdelkov, zaradi usklajevanja ulova in predelave pa zmanjšanje stroškov poslovanja (skupno vzdrževanje, skupne hladilnice). Skrb za kvaliteto ribe bo skupna. DS TOZD je združitve podprl ob enem pa ugotovil, da primanjkuje strokovnih delavcev na finančnem in ekonomskem področju.

Zaradi specifičnosti ribiške dejavnosti je DS posredoval IS Skupščine občine Izola pobudo, da skladno s svojimi pristojnostmi poskrbi, da se v ribištvo namesti strokovne delavce na področju finančnega in ekonomskega poslovanja z nalogo, da s strokovnimi službami DO in TOZD Delamaris izvršijo sanacijo finančnega stanja in tako ustvarijo pogoje za izvajanje sanacijskega programa ribištva.

To pobudo so podprli tudi IO ZS.

MAHNE EMIL — Predsednik IO OOZS TOZD Riba

Zadnji sanacijski program je bil sprejet na IO OOZS brez pripomb; delavci so v njem videli svojo socialno

varnost. Novica, da ta program banka ni sprejela, je med delavci povzročila ponovno nezaupanje v združitve s TOZD Delamaris. Vzrokov za nezaupanje je bilo več. Eden vodilnih je bil v dejstvu (ZR/87), da ima TOZD Riba pri vsakem prodanem kg ribe TOZD Delamaris 150.— din izgube. Negativni dohodkovni odnosi med dvema TOZD so med vzroki za negativno poslovanje TOZD Riba pojavljajo že vrsto let.

Na seji IO sindikata, na kateri smo obravnavali združitve dveh TOZD so bila izražena mišljenja v zvezi z opozorili TOZD Riba TOZD Delamaris; zadolženost Delamarisa pri TOZD Riba, zgrešena investicija (linija predelave drobne plave ribe). Po zagotovitvi vodilnih, da bodo v ribištvo v skupnem poslovanju nastopile temeljite spremembe so člani IO podprli pridružitve TOZD Riba k TOZD Delamaris.

Moje mišljenje, t.j. mišljenje delavca zaposlenega v TOZD Riba 25 let je, da rešitev ribištva obstaja. V to sem prepričan. Vedno smo spremljali (in še vedno spremljamo) tehnološke dosežke na področju ribištva v svetu in primerne uvedli v našo prakso. V tem smo avantgarda v Jugoslaviji kar nam priznavajo ostala ribolovna podjetja s tem, da iste dosežke za nami uspešno uvajajo v svojo prakso. Naša napaka je v tem, da smo v uvajanju novosti prepočasni, kar je v preteklosti imelo občutne posledice pri poslovanju TOZD.

POLES ZORAN — Sekretar OO ZK TOZD Riba

Že nekaj let sem član kolektiva TOZD RIBA in sledim razpoloženju ljudi. Razpoloženje ni na zavirljivi ravni.

Družbenopolitični organizaciji, OOZK in OOZS, sta združitve oz. priključitev TOZD Riba k TOZD Delamaris podprli vendar s končnim ciljem izločitve TOZD iz DO DROGA. Reorganizacija pa ne sme biti plod politične odločitve, temveč mora biti ekonomsko upravičena.

FERLUGA SANDI — Predsednik DS TOZD Riba

Glede na stanje v obeh temeljnih organizacijah je združitve dobrodošla. Tam kjer je en gospodar so interesi skupni. Toda z združitvijo dveh »revezov« ne bomo odpravili težav, če širša družbena skupnost ne bo posvetila ribištvo več pozornosti.

Po združitvi dveh TOZD predvidevamo izključitev TOZD iz DO, seveda s predhodno finančno sanacijo.

Odgovor in mnenje kolegija glavnega direktorja na pobudo o izločitvi ribištva iz DO »Droga«

Pri dajanju odgovora poslovođstvu TOZD »DELAMARIS« in TOZD »RIBA« na pobudo o izločitvi ribištva iz DO »DROGA«, ne moremo mimo tega, da se spomnimo skupnih ciljev in dogovorov o združitvi DO »DELAMARIS« in DO »DROGA« pred desetimi leti.

Naš takratni skupni cilj je bil v glavnem skupno nastopanje na tržišču ter skupaj močnejša DO, ki lažje prebrodi kratkoročne težave v poslovanju posameznih TOZD.

Če bi se lotili analize naše skupne poti v teh desetih letih, bi seveda poleg pozitivnih rezultatov ugotovili tudi po-

Prestrukturiranje, ki ga predpostavlja zadnji sanacijski program, pomeni preusmeritev proizvodnje na izdelke višjega dohodkovnega razreda v obliki konfekcionirane polpripravljene ribe.

manjkljivosti, ki jih v vseh letih nismo uspeli odpraviti.

Ne smemo pa mimo dejstev, da smo dosegli določeno stopnjo ekonomičnosti s skupnim nastopom na domačem in tujem trgu, da je bila obnovljena ribiška flota ter zgrajena nova tovarna za predelavo rib. Tu je še cela vrsta posegov v tehnologijo ulova, gojenja ali predelave rib (nizkoodporna mreža, gojenje školjk, rusli, zmrznjena riba, ipd.)

Če je kakšna panoga v »DROGI« bila celovito prenovljena, je to ribištvo. In vendar se pravih ekonomskih učinkov ne čuti!?

Krivdo za to prenašati samo na skupne službe, je enostransko in kratkovidno. Gotovo se da tudi v skupnih strokovnih službah z večjim sodelovanjem doseči boljše rezultate, vendar je delež neučinkovitosti prav tako v TOZD. Namreč, investicijski in kasnejši sanacijski programi so bili narejeni tudi s sodelovanjem strokovnjakov v TOZD in njihovi predlogi so vgrajeni v te programe (kontinuirani ulov, globinska koča, preazporeditev delovnega časa v proizvodnji, neustrezna kvaliteta ipd.).

Tu ne mislimo veliko razglabljati o zunanjih vplivih, na katere ne moremo veliko vplivati (kreditno-monetarni pogoji v SR Sloveniji in SR Hrvaški, ugodnejši ribolovni rajoni, cenovna politika ipd.).

Vse te ugotovitve in pomisleki nas vodijo do naslednjih ugotovitev:

1. S predlagano izločitvijo ribištva iz DO »DROGA« bo nastala občutna škoda na skupnem trgu. Določen nemir in nezaupanje v reorganizacijo DO »DROGA« bosta pri kupcih ustvarila negativno mnenje, sami stroški distribucije bodo večji ob zanesljivo manjši prodaji v obeh novih DO.
2. Iz dosedanjih rezultatov poslovanja ter pripravljenih sanacijskih programov lahko zaključimo:
 - v ribištvi je trajno prisotno pomanjkanje obratnih sredstev zaradi nizke ekonomičnosti oz. izgub, krediti za obratna sredstva pa se uporabljajo že za končno potrošnjo (odplačilo obresti, BOD, prispevke ipd.).
 - Stalna prioriteta ribjih konzerv je pripeljala do tega, da se ostala, ekonomsko zanimivejša proizvodnja, ni uveljavila, celo prodaja sveže ribe je upadla (analiza sanacijskega programa!). Proizvodnja

za vsako ceno je često prekoračevala dovoljene norme kvalitete, konkurenca doma in na tujem trgu pa je močna.

Vprašanje zagotavljanja obratnih sredstev je za ribištvo, kot tudi za celotno DO, kritično. Prisotnost bančnih virov je prenizka in še ti so usmerjeni v bolj akumulativne dejavnosti v DO.

Pokrivanje nelikvidnosti v ribištvi smo reševali z internim kreditiranjem, ki je doseglo že zgornjo razumno mejo. Zunanjih kreditov, zaradi raznih omejevalnih pogojev, TOZD »DELAMARIS« ne dobi toliko, kolikor bi jih potreboval.

Vodstvo TOZD »DELAMARIS« in TOZD »RIBA« oziroma tisti, ki še stojijo za tem predlogom, se morajo zavedati, da bo z izločitvijo iz DO »DROGA« ta vir usahnil, oziroma bodo ti krediti morali biti vrnjeni TOZD »ZACIMBA« (največji upnik!), saj postane ta dve DO, kar pomeni drugače urejeno posojanje denarnih sredstev in ne več na osnovi SaS o posebni finančni službi v okviru DO.

Tudi analiza sanacijskega programa s strani Inštituta Ljubljanske banke opozarja, med drugim, tudi na problem zagotavljanja trajnih finančnih virov. Predlog, da se ta dejavnost opre na finančno močno DO, je s teoretičnega vidika izvedljiv, manj pa s praktičnega. DO »DROGA« ni finančno tako močna, da lahko trajno oskrbuje to panogo s finančnimi sredstvi, drugih pa verjetno tudi ni na pretek.

Vprašanje obstoja ribištva in njegovega razvoja ni v tem, ali bo še nadalje v DO »DROGA« ali ne, temveč predvsem v tem, ali bo ta panoga dobila ustrezne, ugodne finančne vire, ki ustrezajo pričakovani akumulativnosti ribištva (nizka akumulacija!), od bančnih ustanov ali iz drugih namenskih virov ter ali bo ribištvo tako kadrovsko okrepljeno, da bo sposobno preskočiti miselnost o nujnosti proizvodnje konzerv z miselnostjo o tržno usmerjeni proizvodnji tistega, kar trg išče in kupuje.

V kolikor ta panoga ne bo dobila ustreznih virov financiranja menimo, da ji grozi stečaj, tako v DO »DROGA«, kot izven nje, ker razvoja ne more graditi na kratkoročnih virih financiranja. To pa je problem, ki bi ga morali reševati, ne pa tratiti čas in moči s pripravo predlogov o izločevanju sedaj, ko za to ni čas, oziroma ribištvo ni ne organizacijsko, ne ekonomsko stabilno.

v. d. glavni direktor:
IVO KRAJNC

MORJE KOT VIR HRANE

Droga Portorož je v sodelovanju s Higienim inštitutom Medicinske fakultete v Ljubljani dne 20. 6. 1988 organizirala seminar: MORJE KOT VIR HRANE

Namen seminarja je bil približati strokovni javnosti (nutricionistom-dietetikom) spoznanja in rezultate raziskovalnega dela Droginih strokovnjakov in strokovnjakov iz Biotehniške fakultete, Medicinske fakultete, Fakultete za naravoslovje in tehnologijo iz Ljubljane ter Tehnološke fakultete iz Novega Sada. Seminarja pa so se udeležili tudi nekateri naši poslovni partnerji, predstavniki banke, družbenopolitične skupnosti — občina Izola, novinarji. V prostorih nove Medicinske fakultete v Ljubljani se je seminarja udeležilo okrog 120 ljudi, ki so imeli priložnost slišati strokovne ugotovitve uglednih strokovnjakov o hrani iz morja.

Program seminarja je vseboval 10 referatov, in sicer:

- Pridobivanje in poraba morske ribe v svetu in pri nas (M. PETRINJA)
- Mehkužci v prehrani pri nas in v svetu (M. LENARČIČ)
- Morska voda (B. GORENC)
- Problematika zdravstvene neoporečnosti morskih rib (M. MILOHNOJA, Z. BEM, M. KOMAR, D. DOGANOC, J. JAN, D. ZAVRNIK, J. MARINŠEK)
- Higieno-dietni vidiki uživanja morskih rib (D. POKORN)
- Hranilna vrednost morskih rib (A. PLESTENJAK in J. REPIČ)
- Hranilna vrednost ribjih konzerv (M. GOLOB in E. JAVORŠEK)
- Maščobne kisline v morski ribi (G. VUJKOVIČ in S. TURK)
- Senzorične lastnosti morskih rib (B. ŽLENDER in M. SKVARČA)
- Socialno-ekonomski vidiki uživanja morskih sadežev (F. SUNČIČ in B. BIRSA).

Pomembnejše zaključke seminarja bi lahko strnili v naslednje:

- ribje meso je ne glede na vrsto rib prvovrstna hrana in je poleg mesa

sesalcev, perutnine, mleka in jaje najvažnejši vir visokovrednih živalskih beljakovin, maščob, v maščobah topnih vitaminov in rudninskih snovi;

- sestava ribjega mesa oz. razmerje med količino vode, beljakovinami in maščobami ni konstantno. Nanjo vplivajo genetski, morfološki in fiziološki dejavniki, v veliki meri pa tudi okolje, to je življenjski pogoji in prehrana rib, zato je kakovost morske vode izredno pomembna za kakovost ribe;
- zaradi anatomske strukture in znatne količine vode v mišičju se riba hitro kviri in zato je treba dobro poznati in spoštovati pogoje manipuliranja z njo;
- užitni mehkužci so glavonožci (lignji, sipe, hobotnice), polži in školjke, predstavljajo pa pomembno skupino živil bogate hranilne vrednosti, ki ne zaostaja za ostalim ribjim mesom in drugim mesom;
- ulovljene ribe in drugi morski sadeži so v Sev. Jadranu primerni za uživanje (zdravstveno neoporečni), vendar se že pojavljajo opozorila o ekoloških problemih, ki jih sodoben način življenja prinaša v okolje, tudi morje;
- morske ribe vsebujejo tudi pomemben vir prvih: kalcij, fosfor, magnezij, selen, železo, baker in jod, kot tudi vitamin A in D ter vitamin B. Posebno dietno vrednost imajo ribje maščobe;
- morska hrana ima pomemben varovalni in zdravilni vpliv na človeka, kar dokazujejo številne raziskave v tujini;
- sestav ribjega mesa lahko močno variira. Odvisen je od spola in starosti ribe, od letnega časa in reprodukcijskega ciklusa;
- v Jugoslaviji se kot ekonomsko najvažnejša surovina v ribji industriji uporablja drobna plava riba: sardela, inčun, papalina, šnjur ter velika plava riba: razne vrste tune in palamide. Hranilna vrednost ribjih izdelkov se bistveno ne razlikuje od sveže ribe;

Nadaljevanje na 6. strani

Predstavitve programa Stella maris

Vprašanja odgovornosti ne smemo podcenjevati, vendar v cilju, da napak ne ponovimo, sicer pa svoje sile in znanje usmerimo v cilje:

Saniranje sedanjega stanja

Tako so menili člani izvršnega odbora sindikata in sekretariata OOK skupnih služb na seji 13/6-1988, ko so obravnavali OCENO o stanju v DO. OCENA je rezultat sestanka predstavnikov sindikata DROGE, ki ga je sklical KOS ZSS Koper (Kraško-obalni sindikat). Slednji je bil 30/5-1988 v ARGU.

Predstavniki družbenopolitičnih organizacij DSSS so o OCENI sicer poudarili naslednje:

— OCENE in STALIŠČA niso dovolj konkretna, predvsem v njih ni imen in priimkov odgovornih za sedanje težave v DO DROGI, vendar —

1. prisotni so se strinjali, da situacija ni nastala čez noč, pač pa je problematika rastla sočasno z našimi preštevilnimi integracijami, od 1978 dalje, katerim očito — VSI SKUPAJ — nismo bili kos;

2. vprašanje odgovornosti ne podcenjujemo (predvsem, da napak ne bi ponavljali), SICER pa bomo SVOJE SILE in ZNANJE raje usmerili v CILJ: **Saniranje sedanje situacije v DO;**

3. sedanje težave poznamo: finančna situacija, poslovanje z izgubo (na slednje so v precejšnji meri vplivali ukrepi ZIS — november 1987); drage investicije, ki nam ne vračajo kolikor smo predvidevali in bi bilo to potrebno, dragi krediti zunanjih DO in v manjši meri bančni krediti, organizacijske in kadrovske težave.

SKRATKA delavci se zavedamo krizne situacije. Pripravljene pa smo narediti vse, da čimprej prebrodimo se-

danje težave in smo veseli sleherne spodbude, ki bi je bili deležni.

Doživljamo pa nasprotno. Od samega začetka stopnjevanja krize — Odstop posloводства — sredstva javnega obveščanja stanja v DO DROGI prikazujejo predvsem enostransko in nesopodbudno, saj v zadnjem času nismo prebrali ničesar o naših ukrepih in pozitivnih rezultatih kljub temu da so ti prisotni.

Poudarjamo, da situacije ne želimo olepševati, menimo pa, da smo DO, ki ima na jugoslovanskem trgu status kvalitetne prehranske industrije, kar bi morale spoštovati tudi DPS in DPO Obale.

Tudi zaradi slednjega smo ogorčeni nad neprimernim pristopom KOS ZSS Koper, ki je — sedaj to lahko trdimo — pod parolo socialna varnost — sklical sestanki sindikatov, povabil predstavnikov **SDK — KI JE PRISOTNIM POSREDOVALA enostransko in celo NETOČNE INFORMACIJE!**

Kljub opozorilu tov. ROJCA, da so podatki netočni oz. nepopolni, so jih novinarji objavili.

Škoda je storjena. Žal pa to ni bil prvi — edini — primer enostranskega ter predvsem neprimernega pisanja o DO DROGI.

Nadalje, poudarjeno je, da telegram RS ZSS Ljubljana s sestanka v ARGU — ni bil posredovan, za kar so odgovorni predstavniki KOS ZSS Koper.

Zaradi kakšnega razloga telegram ni bil odposlan v Ljubljano v DROGI nismo bili seznanjeni; tudi ne, kdo vse je vplival na to, da se telegram zadrži.

Po številnih prizadevanjih, da se dokopljemo do odgovora je v uredništvo prispel ZAPISNIK 43. seje predsedstva OO ZSS Izola, ki je bila 02. 06. 1988 ob 13. uri v prostorih Občinskega sveta ZSS Izola. Na seji je bila obravnavana problematika ribištva. Seje so se udeležili naslednji predstavniki Droge: B. ROJCA (DO DROGA), D. Lušina, E. Pušpan, V. Katonar, S. Furlan in V. Franičič (vsi TOZD Delamaris). Na seji je bil prisoten tudi predstavnik SOZD Timav, S. Renčelj.

Navajamo del razprave v zvezi s problematiko ribištva in sprejet sklep v zvezi z navedenim:

V uvodu je predsednik, Marjan Černe poudaril, da je poredke stanje v ribištvu narekovalo ponovno obravnavo te problematike na predsedstvu OS ZSS. Predsednik Kraško-obalnega sveta ZSS, Ciril Mezek, je podal informacijo o različnih pogledih glede načina reševanja problematike ribištva. Eden od sklepov konference OO ZSS Droga, ki je bila 30. 5. 1988, je bil, da se na pristojne republiške organe pošlje telex, z zahtevo, da se ti organi opredelijo do nadaljnega obstoja ribištva v SRS saj po dosedanjih informacijah niso ničesar naredili v prid tej panogi, predvsem pa naj bi zagotovili enak tretman kot kmetijstvu. **Vendar po nekaterih drugih informacijah, je bila s strani republiških forumov v ribištvu nudena konkretna podpora, tako finančna kot tudi politična, kar postavlja pod vprašaj smiselnost pošiljanja teleksa na republiške organe.** Postavlja se vprašanje kaj je bilo oziroma ni bilo narejenega dosedaj v okviru ribištva in kdo je v tem trenutku odgovoren za sprovajanje nadaljnjih aktivnosti v okviru sanacijskega programa.

Na osnovi razprave so bila sprejeta naslednja s t a l i š č a :

1. Poslovodni organi obeh TOZD Riba in Delamaris ter DO DROGA pripravljajo dopolnitve sanacijskega programa obeh TOZD, ki bo do 25. 6. 1988 dostavljen Splošni banki Koper, ki naj bi zagotovila sredstva za sanacijo ribištva. Občinski izvršni svet naj izdela predlog glede načina reševanja kadrovskega zadev ter samoupravne organiziranosti, ta predlog pa naj bo obravnavan na občinski skupščini v čimkrajšem roku.
2. Na pristojne republiške organe predsedstvo OS ZSS ne bo pošiljal teleksa, glede opredelitve republiških forumov do ribištva, saj so le ti dosedaj odobrili sredstva za to panogo, kakor tudi so postavili zahteve, ki dosedaj niso bile izvršene.

Vsekakor to ni pravi odnos, potrjuje pa naše mnenje, da pričakovanega posluha za težave v DO DROGI ni niti od KOS ZSS Koper. V seznam, če bi ga že napisali, kdo je ODGOVOREN za vnaprej dvomljivo združitev AGRARIE in DROGE — 1984 ter združitev DO v TIMAV, bi morali KOS ZSS Koper dati eno častnih prvih mest.

V DROGI je potrebno, žal, zoperstaviti se enostranskemu pisanju in domala obrekovanju delovne organizacije, pa čeprav imamo zvrhano mero težav pri utrjevanju smeri, po kateri moramo in hočemo priti na raven tiste DROGE, ki smo jo že imeli.

D. Đ.

Gojenje brancinov v portoroškem zalivu

REALIZACIJA RAZISKOVALNEGA PROJEKTA »MARIKULTURA«

Pridobivanje hrane iz morja, odnosno koriščenje morja kot surovinski vir, je v srednjeročnem programu razvoja SOZD HP IN DO DROGA raziskovalna naloga prioriteta pomena. Raziskovalni projekt Marikultura je bil uvrščen v skupino prednostnih raziskovalnih projektov OZD, ki bodo v letu 1988 sofinancirani iz sredstev Raziskovalne skupnosti Slovenije, in sicer v višini 75.028 mio din. V koordinaciji SOZD HP sodelujejo pri projektu, poleg raziskovalcev DROGE PORTOROŽ, Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo, Kemijski inštitut Boris Kidrič ter Inštitut za biologijo — Morska biološka postaja iz Portoroža.

V svetu je gojenje plemenite ribe, školjk in rakov že gospodarska panoga, ki ji pripisujejo vse večji gospodarski pomen. Razvoj panoge je v stalnem porastu, saj je dohodkovno zanimiva.

Poglavitna pobuda za globalni razcvet marikultur v sodobnem svetu je dejstvo, da se je tradicionalno morsko ribištvo, skoraj v vseh morskih in oceanskih področjih približalo skrajnemu pragu ulova, povpraševanje pa narašča, deloma zaradi rasti svetovnega prebivalstva, deloma zaradi spreminjajočih se prehrabnih navad. Posebno očiten je razkorak povpraševanja in ponudbe plemenitih (belih) rib, rakov in školjk, katerega posledica so tudi visoke cene.

Posebno neugodni so v tem pogledu pogoji v obalni regiji SR Slovenije; v nasprotju s sorazmerno bogatimi viri ribolova malih pelagičnih rib (»plava riba«: sardela, inčun, papalina in šnjur) so fondi plamenitih rib (»bela riba« — prvenstveno njena pridelna naselja) skrajno siromašni in bodo dodatno izničeni, ko pride do realizacije ribolova italijanske flote v skupnem ribolovnem območju Tržaškega zaliva. Sloveniji dodeljeni del teritorialnega morja SFRJ je sicer prostorsko zelo majhen, vendar zaradi nekaterih specifičnih naravnih danosti (sorazmerno izdatni sladkovodni pritoki, visoka stopnja bioprodukcije obalnega morja, valovno zaščiteni zalivi, močnost ureditve gojitvenih bazenov na lagunarno-solinarskih površinah itd.) nudi ugodne pogoje za intenzivne marikulture.

V DROGI je že precej raziskav, ki se nanašajo na problematiko sestave, predelave ali gojenja raznih vrst morskih organizmov. Prav tako so na področju gojenja školjk doseženi komercialni uspehi.

Po sedanjih izkušnjah je s programom »marikulture« možno dolgoročno predvideti proizvodnjo naslednjih vrst morskih organizmov:

— artemija	11 T
— peneus rak	16 T
— lagunsko gojene bele ribe	200 T
— v kletkah gojene ribe	200 T
— ostrige	50 T
— vongole	100 T
— alge	40 T
— mikrokapsulirana hrana	10 T

Večina proizvodnje je vezana na del opuščeni površini morskih solin in na ribolovni rezervat v Portoroškem zalivu.

Gojenje rib predstavlja za našo delovno organizacijo najpomembnejši cilj v marikulturi. S poskusno gojitvijo brancinov v mrežnih kletkah so raziskovalci DROGE, ki delajo na projektu marikulture, pričeli v lanskem letu. Poskusna gojitve je potekala tudi v 1. četrtletju tega leta. V juniju mesecu pa so pričeli s komercialnim gojenjem bele ribe — BRANCINOV. Gojenje 70.000 brancinov (30.000 mladic smo uvozili iz Francije, 40.000 mladic je kupljenih v Zadru — CENMAR) poteka začasno v kletkah raziskovalnega sektorja v ribolovnem rezervatu Portoroškega zaliva. Investicijsko pripravo kletk je prevzela TOZD RIBA DE Vzdrževanje, čas izdelave pa je do polovice julija.

Ribe so sedaj že tri tedne v morju, obnašajo se lepo, smrtnost, ki nastopi po presaditvi rib v morje pa je bila izredno nizka (le 300 rib), kar predstavlja lep začetni ribogojniški uspeh.

Raziskovalci projekta Marikulture pričakujejo, da bodo v drugem letu raziskovalnega projekta znani parametri za industrijsko gojenje alg, artemije in bele ribe — brancinov. Nadaljnje raziskave pa bi potekale na področju gojenja vongol, ostrig, raka peneus in na področju gojenja bele ribe — orade.

(po gradivu: MARIKULTURA — RACIONALNO PRIDOBIVANJE HRANE IZ MORJA
Po pogovoru: tov. ŽNIDARČIČ Stane

Strokovni ogled gojišča brancinov

Pridelovanje zdravilnih in aromatičnih rastlin v Istri

O pridelovanju zdravilnih in aromatičnih rastlin do pred nekaj leti pri nas nismo govorili. Zeli smo nabirali na njihovih naravnih rastiščih, s čimer smo marsikje grobo posegali v naravo in jo siromašili.

S sistematičnimi raziskavami na področju gojenja zdravilnih in aromatičnih rastlin, ki je v svetu že dolgo razvito, se je naša DO (razvoj), kot ena od prvih v Sloveniji, prva v Istri, začela ukvarjati leta 1983. O začetkih pridelovanja ter o izkušnjah pri pridelovanju teh rastlin je govorila Helena ČOK, dipl. agronom, zadolžena za raziskave gojenja zelišč na področju Slovenskega Primorja in Istre.

»Poskusne parcele so bile zasnovane z namenom, da ugotovimo katere začimbe in zdravilne rastline lahko gojimo v naših pedoklimatskih pogojih ter kolikšni sta količina in kakovost pridelane droge ob določenih agrotehničnih ukrepih, poleg tega pa izboljšati izkoriščenost ob-

zemljišču celodnevne OŠ v Kortah. Pričeli smo z gojenjem 20 vrst zelišč. Namen prvih poskusov je bil ugotoviti, katera zelišča uspejajo na tem področju in kako. Ko so bili prvi poskusi za nami, smo se povezali s kmeti kooperanti, ki so bili pripravljene sodelovati pri poskusch

COŠ v Kortah

morskih zemljišč, gospodarnost gojenja visoko kvalitetnih začimbni rastlin predvsem takih, ki jih uvažamo ali imamo doma težave z njihovo nabavo.

Z raziskavami na tem področju je razvoj DO pričel na pobudo TOZD ZACIMBA in TOZD SUDEST, saj jima te rastline predstavljajo osnovo proizvodnje.

Ker so to bili prvi poskusi gojenja zelišč na tem območju, smo se pri gojenju posluževali večletnih izkušenj Instituta za kmetarstvo in pivovarstvo v Žalcu in kasneje Instituta za zdravilne rastline iz Bačkega Petrovca v Vojvodini, kjer imajo pridelovalci zdravilnih in aromatičnih rastlin, v Jugoslaviji, največ izkušenj.

Prvi dve leti smo raziskave vodili na cca 200 m² kmetijske površine na

gojenja zelišč. Sprva je bilo težko prepričati kmeta, da bi od tradicionalne proizvodnje zelenjave in poljščin prešel na gojenje zelišč; s poslabšanjem razmer v kmetijstvu pa so težave pri iskanju kooperantov izginile. Odziv je bil velik ne le v Istri, temveč v celi Sloveniji. Zaradi doslednega spremljanja gojenja rastlin pa smo se morali omejiti le na pridelovalce iz bližnje okolice.

Na osnovi prvih rezultatov, pridobljenih na poskusnih parcelah ter na osnovi znanih, že obstoječih tehnologij drugod po Jugoslaviji in izven naše dežele, smo se odločili za večje proizvodne poskuse pridelovanja nekaterih izbranih kultur, in sicer:

- JANEŽ (*Pimpinella anisum L.*),
- KOROMAC (*Foeniculum capillare vulgare in dulce L.*),

COŠ v Kortah — poskusno gojenje origana

- KUMINA (*Carum carvi L.*) - eno in dvoletna,
- ŽAJBELJ (*Salvia officinalis L.*),
- ORIGANO (*Origanum creticum L.*),
- KAMILICA (*Matricaria chamomilla L.*),
- BALDRIJAN (*Valeriana officinalis L.*),
- RUTA (*Ruta graveolens L.*).

Vsako leto se omenjeni poskusi izvajajo na različno velikih površinah in na več lokacijah (15), glede na nadmorsko višino, mikroklimo in tip zemljišča, na področju od Brkinov do Umaga.

Tehnologija pridelovanja je pri različnih kulturah različna. Pri nekaterih je moč večino del opraviti z običajno kmetijsko mehanizacijo, druge pa zahtevajo več ročnega dela. Tako nekateri kooperanti pridelujejo zdravilne in aromatične rastline že na nekajhektarskih površinah, drugi pa na nekaj sto kvadratnih metrih. Tehnologija pridelovanja obsega, kot pri vseh drugih kultiviranih rastlinah, pravilno pripravo zmlje, gnojenja tal, nego in zaščito rastlin, spravljanje pridelka ter sušenje, ki je še zlasti pomemben del pridelave. Do DROGA še nima ustreznih sušilnic zelišč, zato kooperanti sami sušijo zelišča v naravnih pogojih in dostavljajo drogo, kljub temu, odlične kakovosti.

Gojenje origana v Škodelinih

Istočasno z raziskavo vpliva pedoklimatskih pogojev na razvoj rastlin izvajamo sortni izbor zelišč. Temu sledi proizvodnja izbranih zelišč na večjih poskusnih površinah, kjer ugotavljamo in določamo optimalno tehnologijo pridelovanja.

Gojenje zelišč se je skozi te poskuse izkazalo kot dokaj zahtevno. Zelišča so uspevala (in uspejajo) le tistim kooperantom, ki so h gojenju pristopili z velikim zanimanjem. Miselnost, da je z zelišči zaslužek velik, ne da bi posejana zelišča tudi negovali, se je izkazala kot napačna. Nedvomno je gojenje zelišč privlačno. Odkup in strokovni nadzor sta zagotovljena, tveganje pa razdeljeno na kooperanta in organizatorja proizvodnje. Zaslužek je različen, odvisen je od kulture, ki jo kooperant prideluje. Na žalost pa je ekonomičnost pridelovanja zaradi stalno spreminjajočih se stroškov (nelogično naraščanje) tudi tu postala vprašljiva.

Zadnji dve leti se v delovni organizaciji le govori o postavitvi »male« sušilnice za zelišča. Sprejeti sklepi v zvezi s tem so ostali nerealizirani; vedno s obrazložitvijo o pomanjkanju finančnih sredstev. Pred dvema leti je bila cena za nas primerne sušilnice 5.000.000 din, januarja 1988 10.000.000 din, danes pa je cena take sušilnice cca 50.000.000 din.

Bolezni zdravilnih in aromatičnih rastlin v naših okoljih na srečo še niso razširjene. Tako se pridelovalci lahko v veliki meri izogibajo pesticidov, kar pa velikokrat pomeni precej več ročnega dela in s tem tudi višjo ceno zelišč. Zato smo pri izbiri terenov za gojenje zelišč pozorni na to, da so le-ti čisti, daleč od cest in industrije.

Nadaljevanje na 6. strani

Tov. Habjanič Martin

— četrti mandat direktor TOZD »GOSAD«

Tov. Habjanič Martina, ing. agr., je delavski svet TOZD »GOSAD« dne 11. maja 1988 že četrtič imenoval za direktorja TOZD za dobo štirih let.

Poročilo in analiza za TOZD GOSAD za obdobje 1976-1987:

Tov. Habjanič Martin je ves čas vodenja TOZD GOSAD zasledoval širše družbenoekonomske interese enako kot interese zaposlenih v TOZD GOSAD in v DO Drogi Portorož. Na osnovi take usmeritve je uspel voditi TOZD uspešno, tako da je le-ta dosegla takšen razvoj kot je razvidno iz tabele — kazalci uspešnosti poslovanja TOZD GOSAD v obdobju 1976-1987.

Kot direktor TOZD je ves čas aktivno sodeloval z organi samoupravljanja, ki so mu služili kot pomoč pri kreiranju politike in razvoja TOZD. Sklepe organov samoupravljanja je dosledno izvajal. Enako je ves čas sodeloval z družbenopolitičnimi organizacijami TOZD pri kreiranju in izvajanju politike in dela v TOZD.

Kot direktor TOZD je sodeloval in bil nosilec zasnov in izdelave vseh programov razvoja TOZD, ki so bile osnova za ves dosednji uspešen razvoj naše TOZD. Sodeloval in vodil je tudi

izdelavo programov razvoja TOZD za srednjeročno obdobje 1985-1990 in programov za dolgoročno obdobje 1991-1995.

V DROGI PORTOROŽ se je zaposlil 21.3.1970 kot vodja odkupne postaje v Središču ob Dravi. Od leta 1964, ko je DROGA PORTOROŽ ustanovila odkupno postajo v središču ob Dravi, pa vse do leta 1970 je bilo poslovanje odkupne postaje neurejeno in kritično, tako da je DROGA PORTOROŽ razmišljala o ukinitvi odkupne postaje. Že prvo leto zaposlitve (t.j. v letu 1970) je tov. Habjanič uspel vzpostaviti red in organizirati delo tako, da smo imeli pozitiven finančni rezultat pri poslovanju. Leta 1973 je uspel, da se je k odkupni postaji pripojila enota CITRIX iz Veščice od Petovje Ptuj ter je tako nastal proizvodni obrat, ki je pričel s proizvodnjo sladkorja za posip, citronke, lovor lista, vanili palčk in muškata oreščka.

Proizvodnja in odkup sta se ves čas močno povečevala. Rezultati poslovanja so bili od leta 1970 naprej na odkupni postaji in obratu CITRIX pozitivni. Nastala je potreba po prostorski razširitvi, kar je omogočalo povečanje proizvodnje naših izdelkov, ki so bili že uveljavljeni in iskani na domačem trgu. Enako uspešno je naraščal tudi izvoz iz odkupne postaje in obrata v Središču ob Dravi. Občina Ormož in Krajevna skupnost Središče ob Dravi sta v tem času iskali možnosti za zaposlovanje viška delovne sile zlasti iz zasebnega kmetijstva in zaposlovanje nezaposlenih.

Vse navedeno je narekovalo, da je DROGA PORTOROŽ ustanovila leta 1975 temeljno organizacijo združenega dela »GOSAD« v Središču ob Dravi. Pristopilo se je k gradnji novega obrata, ki je bil zgrajen v letu 1977 in je pričel s proizvodnjo v letu 1978. V novem obratu smo pričeli konzervirati gobe in vrtnine (kumare, rdečo peso, feferone, papriko, mešano solato, ajvar, šampinjone, sivke, olive ipd.). V letu 1981 se je novi obrat povečal. Zgradili smo vertikalno avtomatsko linijo za proizvodnjo sladkorjev

za posip s kapaciteto 1.500 ton tovrstnih izdelkov. V tem času smo na novo zaposlili preko 100 delavcev z delovnim razmerjem za nedoločen čas.

Uspešnost poslovanja in hitrost razvoja TOZD GOSAD je v tem času bolj odvisna od pogojev gospodarjenja kot od vodenja in dela direktorja TOZD.

V letu 1986 in v letu 1987 je TOZD »GOSAD« poslovala na meji rentabilnosti predvsem na račun izvoza na konvertibilno tržišče zaradi nerealnega deviznega tečaja, ki je v letu 1986 zaostajal okrog 30 % za inflacijsko stopnjo in zaradi visokih obresti za kratkoročne kredite (v letu 1986 smo plačali 348.168.769,- din obresti, v letu 1987 pa 1.630.579.292,- din). Večina proizvodnje in dela v TOZD je sezonske narave (konzerviranje vrtnin in nabiranje zelišč). Preskrbo trga moramo zagotavljati skozi celo leto, kar povzroča slabo obračunavanje vloženega kapitala in da so ustrezno velike zaloge surovin in izdelkov. Koncem leta 1987 so nas dodatno prizadeli še ukrepi Zveznega izvršnega sveta. Primer: ceno sladkorja v surovini so odobrili dvigniti za 70 %, naša TOZD pa je morala ceno izdelka vrniti za 15 %. Tako smo bili primorani samo v mesecu decembru zmanjšati proizvodnjo za 100 ton, kar predstavlja 10 % letne proizvod-

nje teh izdelkov. V prvem četrtletju 1988 pa je bila vsled navedenih ukrepov proizvodnja izdelkov mešanice sladkorja nižja za 200 ton. Razmere in nepravilnosti še vse do danes niso odpravljene. Enako stanje je tudi pri citronki in lovor listu. Kako bomo poslovali v drugem polletju pa je odvisno predvsem od spremembe ukrepov oz. novo nastalih pogojev.

RAZVOJNE MOŽNOSTI

Iz navedenega je razvidno, da TOZD »GOSAD« posluje brez zadovoljive akumulacije, da bi zagotavljala normalen razvoj in razširjeno reprodukcijo. Obstajajo možnosti za uvajanje novih izdelkov in prestrukturiranje, saj so Gosadovi proizvodi visoko kvalitetni in uveljavljeni na domačem trgu in v izvozu. Kreditni pogoji in tudi sredstva za nerazvite so neugodni. Trenutno temelji ves razvoj na sistematizaciji in se uporablja predvsem za prenovu dotrajane opreme, istočasno pa za posodabljanje linij in proizvodnega procesa.

Tov. Habjaniču Martinu želimo še veliko uspehov pri nadaljnjem vodenju TOZD »GOSAD«.

Delavski svet TOZD »GOSAD«

Pridelovanje zdravih in aromatičnih rastlin v Istri

Nadaljevanje s 5. strani

Dosedanje izkušnje kažejo, da je na področju slovenskega Primorja in Istre možno uspešno pridelovati nekatere vrste zelo kvalitetnih drog.

Za mnenje o organiziranem gojenju zelišč smo vprašali tov. VELUŠČKA, bivšega delavca naše DO, sedaj le svetovalca na področju nabiranja zelišč.

Tov. VELUŠČEK je kot star in odličen zeliščar veliko pripomogel, da je naša DO s prodajo zelišč pridrila na tuja tržišča in se na njih uveljavila. Njegova sposobnost prepoznavanja zelišč v naravi je enkratna. Težko nadomestljiv je njegov poduk o pravilnem nabiranju zelišč, ki ga je leta in leta dajal organizatorjem — odkupovalcem zelišč.

O organiziranem gojenju zelišč tov. VELUŠČEK meni naslednje: »Zanimanje za nabiranje zelišč upada, zato je organizirano gojenje kultur edina pravilna pot za zagotovitev surovine v bodoče. Nabiranje zelišč upada zaradi nezanimive odkupne cene in močne konkurence. Tako stanje je posledica nezainteresiranosti družbe za to de-

javnost, saj tu ne zasledimo napredka v povojnem obdobju. V tem času ni bila postavljena nobena sušilnica ne vlažilnica. Mislim, da je odločitev o gojenju zelišč v Istri pametna, tu so dani pogoji za uspevanje številnih zelišč. Nadaljnje gojenje pa je tesno povezano s postavitvijo sušilnice, sicer gojenje lahko ostane le poskusno.«

Toda pomanjkanje sušilnice je glavna ovira, da se pridelovanje zelišč na tem področju ne more razviti. Z obljubami proizvodnja zelišč ne bo mogla preživeti. Na vprašanje ali želimo nadaljevati z industrijskim gojenjem nekaterih zelišč v neposredni bližini, t.j. v Istri ali se ozko omejiti na zelišča iz Vojvodine, bomo v DO morali najti kmalu odgovor. Rezultati, doseženi na področju gojenja zdravih in aromatičnih rastlin niso le praktičnega značaja, temveč tudi znanstvenega pomena. Zato bi se pred izrekom odgovora morali zamisliti nad tezo kakršnekoli odločitve, predvsem pa nad izgubo v znanju v primeru, da omenjeni dosežki ostanejo neizpeljani v predalih »razvoja«, kot se je v naši DO v podobnih primerih že zgodilo.

Pripravili: Helena Čok
Majda Vlačič

KAZALCI USPEŠNOSTI POSLOVANJA TOZD »GOSAD« 1976—1987:

ELEMENTI	1976	1979	1983	1987	INDEKS
	1	2	3	4	4:1
FIZIČNI KAZALCI:					
Skupaj v tonah	2.150	4.133	6.728	7.184	334,14
Proizvodnja v tonah	1.507	1.900	3.404	4.399	291,90
Odkup v tonah	643	2.233	3.324	2.785	433,13
Zaposleni delavci za nedoločen čas	53	156	195	211	396,11
Štipendisti	—	4	9	12	—
FINANČNI KAZALCI (v 000 din):					
CELOTNI PRIHODEK	126.212	226.831	787.615	8.193.714	6.492,02
— od tega — izvoz	50.527	81.290	220.699	2.579.382	5.104,96
PORABLJENA SREDSTVA					
DOHODEK	108.816	192.955	650.219	6.608.513	6.073,11
Obveznosti iz doh.	17.395	33.875	137.396	1.585.201	9.112,97
ČISTI DOHODEK	2.007	13.286	64.652	648.592	32.316,49
— del ČD za bruto OD	15.388	20.589	72.743	936.609	6.086,62
— del ČD za bruto OD	8.165	16.542	53.968	823.532	10.086,12
Povp. neto OD na del. v din	3.481	5.346	15.198	200.896	5.771,22
EKONOMIČNOST = celotni prihodek/ porab. sredstva					
	115,99	117,56	121,13	123,00	106,04
Struktura izvoza v celotnem prih.	40,04	35,84	28,03	31,48	78,62

Morje kot vir hrane

Nadaljevanje s 3. strani

— senzorične lastnosti rib delimo v tri skupine: videz (zunanj, videz mišičnine), aroma (vonj in okus) in tekstura (v povezavi z mehanizmi, geometrijskimi in kemičnimi lastnostmi mišičnine) in so pomembne — odvisne od ravnanja z ribami od ulova do mize (jedi);

— s socialno-ekonomskimi vidiki opredelujemo in razumemo gospodarsko smotrnost in koristnost uživanja morskih sadežev pri vseh socialnih slojih ljudi;

— z ustrezno prilagoditvijo vsebine — pestre ponudbe morskih sadežev v

njihovi sveži obliki in različnih načinih predelave, primerne cene, ob komunikacijski podpori, je možno pospešiti porabo morskih sadežev. Pri tem je potrebno izobraževati ljudi o koristnosti uživanja morskih sadežev.

V želji, da bomo lahko še dolgo uživali morske sadeže, ne smemo pozabiti na okolje — morje in druge vodne resurse, ki vplivajo na kvaliteto gojenja in ulova morskih sadežev in poskrbeti za ohranitev naravnih danosti.

Marketing
Birs Boris

Kaj meni finančnik?

Tudi prijateljem je treba povedati resnico v obraz.

(Ivan CANKAR)

Položaj delavcev v DO DROGA je jasen — nezavidljiv. Kljub odhodu mnogih dobrih delavcev je v naši DO še takih, ki bi ta položaj radi spremenili pa ne vedo kje začeti, česa se oprijeti. Rešitev vseh problemov se začne (in konča) pri finančah. Kakšno je finančno stanje naše delovne organizacije pa je mnogim znano.

Tov. BUJIŠIČU, v.d. direktorju sektorja za finance v DO DROGA, sem postavila nekaj vprašanj, sestavljenih na osnovi obsodb, dvomov, mnenj, izrečenih na konferenci OZS DO, sklicani na pobudo KOS ZSS Koper, oz. sprejetih sklepov DS DO.

NG: Med vzroki za slabe poslovne rezultate v DO, prikazanimi na DS DO so bili tudi: neučinkovita in zgrešena investicijska politika ter neučinkovita in nepravilna poslovna in finančna politika. Kaj menite o navedenem?

Tov. BUJIŠIČ: Tudi v naši DO se nismo izognili »jugoslovanskim zablodam«. Veliko smo investirali, ne da bi pri tem iskali kvaliteten vir sredstev. Investicije iz obratnih sredstev imajo pri današnjem realnem tečaju dinarja in obrestni meri usodne posledice. Poleg tega ugotovljamo, da smo vsa leta investirali v številna osnovna sredstva, ki ne delajo s polno zmogljivostjo. Take investicije so: ribiške ladje, linija ekstrakcije, linija za predelavo drobne plave ribe. V teh primerih ne moremo govoriti o jugoslovanskem modelu napačnih finančnih konstrukcij, temveč o subjektivni odgovornosti. Glede na inflacijo in s tem obremenitve teh investicij s krediti, je rešitev iz obstoječega stanja vidna le v sovlaganju tujega kapitala ali prodaji osnovnih sredstev. Zadolženost naše DO se povečuje že z odplačilom obresti. Tudi za odplačilo teh najemamo kredite. Rešitev z »lonarbajt« varianto, to je s storitveno dejavnostjo za tujca, ni možna, saj v tem primeru tujec koristi le delo delavca in le-to delo plača (ne koriščenje osnovnih sredstev in režije).

NG: Kaj pomeni za delovno organizacijo ukinitve skupnega prihodka?

Tov. BUJIŠIČ: Čiste račune.

NG: Na razgovoru, ki ga je sklical Kraško-obalni svet ZSS je bil izražen dvom glede pravilnosti bilance (ZR/86) TOZD VINA-KOPER oz. DO leta 1986. Imajo te »govorice« najminimalnejšo dejstveno podlago? Bi lahko kaj o tem povedali kljub temu, da ste le naslednik morebitne »dejstvene« podlage?

Tov. BUJIŠIČ: V zaključnem računu TOZD VINA-KOPER za leto 1987 so bili prikazani določeni stroški iz preteklih let, ki jih bilanca 1986 ni upoštevala. Prikazovanje »kašneje ugotovljenih stroškov« v bilanci (temu je namenjena posebna rubrika v obrazcu) je pogost pojav v knjigovodstvih kot posledica neurejenega internega poslovanja v TOZD. Zaradi pomanjkanja dokumentacije je določenih stroške nemogoče prikazati. Menim, da to ni »prirejanje« bilance, kot je napisal neki novinar v svojem članku o usodi TOZD VINA-KOPER, objavljenem v DELU.

NG: Kaj menite o zahtevi TOZD ZAČIMBA, da se krediti, najeti za druge TOZD v imenu TOZD ZAČIMBA, prenesejo na te TOZD?

Tov. BUJIŠIČ: V primeru neomejene solidarne odgovornosti, prenos kreditov

ne spremeni odnosa odgovornosti med TOZD. Za vse kredite, ki jih najame katerakoli TOZD, odgovarjajo vse TOZD.

NG: Kaj menite o zahtevi nekaterih TOZD, da se ukine neomejena solidarna odgovornost?

Tov. BUJIŠIČ: Ukinitve neomejene solidarne odgovornosti je v nasprotju s principi delovne organizacije. V primeru ukinitve pa bi morali govoriti o drugačni organiziranosti DO.

NG: Govori se, da v DO nič ne počnemo, temveč da le čakamo novo vodstvo. Velja to tudi za finančnika?

Tov. BUJIŠIČ: Govorice so neutemeljene. Če bi to veljalo za finančnika, bi glede na zadolženost DO že zdavnaj čutili posledice v proizvodnem procesu.

NG: Kaj menite o množičnem odhodu ljudi, predvsem iz finančnoručnovodskega sektorja?

Tov. BUJIŠIČ: Odhodi so posledica neurejenega stanja v DO. To neurejeno stanje se kaže v delu, ki zahteva od ljudi v finančno-računovodskem sektorju prevelike obremenitve (delo brez urnikopolodne, nedelje, prazniki). Pri vsem tem pa ne vidijo izboljšanja. Problem ni rešljiv z organiziranjem le finančnoručnovodskega sektorja, temveč le z ureditvijo celotnega poslovanja delovne organizacije.

Z vsebino odgovorov tov. BUJIŠIČA delavci DO DROGE ne moremo biti potolaženi. Vse kaže, da se napak v preteklosti vsi zavedamo, trenutno (nemogoče) stanje spremljamo, rešitve v bodoče pa še ne vidimo.

Verjetno so govornice o nedelavnosti v naši DO res neutemeljene, toda misel, da je še veliko »stvari« v naši DO neurejenih je zagotovo utemeljena. Kot že navedeno: tako menijo tudi vodilni!

Pogovor vodila: Majda VLAČIČ

ČRNI HUMOR

Šel je glavni direktor v kino. Že na blagajni ga lepo pozdravi in povpraša kako se ima blagajničarka. »Me poznate?« vpraša direktor. »Da, da — sem delala v vaši DO«. Direktor se še ne usede dobro pa pride redar mimo: »O, dober večer tov. direktor!« »Me tudi vi poznate?« pravi glavni. »Da, do lani sem delal v vaši DO«. Film se tragično konča. Obiskovalci odhajajo. Na ulici sedi berač s klobukom v roki in na ves glas: »Dob'r večer, direktor!« Direktor sedaj res presenečen pravi: »Ali ste tudi vi že nekoč delali v naši DO?« »Ne, tovariš direktor, JAZ DELAM ŠE VEDNO V VAŠI DO!«

Primerjava z našo DO je zgolj naključna.

Vabilo — prijava za kadrovske štipendije

Tudi letos se oglašamo, ker bi vam radi predstavili nekatere kadrovske štipendije za poklice, ki se pojavljajo kot deficitarni v naši delovni organizaciji.

Če imate otroke, ki zaključujejo osnovnošolsko obveznost se pomudite pri razpisu in preberite naše vabilo do konca. Za šol. leto 1988/89 imamo razpisanih največ štipendij za IV. stopnjo strokovne izobrazbe. Izkazanih imamo največ potreb po **RIBIČIH, ŽIVILCIH, KMETIJIH, KMETOVALCIH, MEHANIČNIH VOZIL IN VOZNIH SREDSTEV, PREOBLIKOVALCIH IN SPAJALCIH KOVIN, MONTERJIH IN UPRAVLJALCIH ENERGETSKIH NAPRAV, ELEKTRIKARJIH-ENERGETIKIH.**

Tudi živilskih tehnikov nam primanjkuje. In kako priti do štipendije?

Samo obrazec DZS SPN-1 »Vloga za uveljavljanje socialnovarstvenih pravic«, ki ga dobite v knjigarni, izpolnite z zahtevanimi podatki, priložite fotokopijo zadnjega zaključnega spričevala in pošljite na naslov: DROGA, DE Kadrovanje in socialno delo, Obala 27, Portorož.

Tu bomo prijave obdelali oziroma dopolnili z manjkajočimi podatki in jih posredovali komisijam za delovna razmerja v temeljno organizacijo, ki je štipendijo razpisala, da bo sklepala o podelitvi. Kako visoke so kadrovske štipendije?

Višina kadrovske štipendije je določena s točkami za šolanje v kraju bivanja: za zadosten uspeh 285 točk ali din 44.674 za dober uspeh 365 točk ali din 57.214 za prav dober uspeh 475 točk ali din 74.456 za odličen uspeh 605 točk ali din 94.833

Vozacem prispevamo še dodatek na vožnjo in sicer razliko cene dijaške vozovnice, ki presega 2% povprečnega mesečnega neto osebnega dohodka na zaposlenega v SRS ugotovljenega za preteklo leto.

Višina kadrovske štipendije za tiste, ki se poslužujejo dijaškega doma oziroma se dnevno ne vozijo v šolo, pa je: za zadosten uspeh 800 točk ali 125.400 za dober uspeh 880 točk ali 137.940 za prav dober uspeh 990 točk ali 155.182 za odličen uspeh 1120 točk ali 175.560

Izračunane višine štipendij so na vrednost točke 156,75 din, ki velja od 1. 6. 1988 dalje.

Vsako leto posebej se tudi dogovorimo, da bomo štipendijo povečali do 200 točk, zopet odvisno od učnega uspeha, za tiste poklice ki so izrazito deficitarni. Vrednost točke določi skupščina Zveze skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije in se med letom večkrat valorizira, poveča.

To bi bilo nekaj osnovnih podatkov. Če bi radi zvedeli kaj več o obveznostih iz pogodbenega razmerja ali bi potrebovali pomoč pri izpolnjevanju obrazca, se oglasite v naši DE Kadrovanje in socialno delo v Portorožu. Pričakujemo vas.

Pa še to. S pridobitvijo IV. stopnje strokovne izobrazbe še ni zaprta pot tistim, ki se žele še naprej izobraževati. Vsem je odprta pot po nadaljevanju šolanja, pa čeprav vse navedene poklice uvrščamo med deficitarne.

Zavedamo se, da le z znanjem lahko pripomoremo k razvoju naše delovne organizacije.

DE Kadrovanje in socialno delo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta

MORATO JOŽETA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem za sočustvovanje, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

sin Pino z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta

PETAN JANEZA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem za sočustvovanje, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

LESNIKAR Anica

Andrej Zajc hrani brancine

Razprava o ustavnih spremembah

Namen tega prispevka je v tem, da člani kolektiva seznanimo z vsebino ustavnih dopolnil oziroma sprememb, o katerih se je vodila široka javna razprava.

Temeljni cilji in smoter spreminjanja zvezne ustave naj bi bila pomembna podlaga za izhod in sedanje družbeno-ekonomske in politične krize, prispevale pa naj bi tudi k zagotavljanju večje učinkovitosti ekonomskega in političnega sistema ter hitrejšemu razreševanju nakopičenih težav in problemov, s katerimi se že dalj časa soočamo.

Osnutek ustavnih amandmajev vsebinsko posega na številna področja, kot so zagotavljanje večjega varstva in zaščite družbene lastnine, ugotavljanje izjemnega dohodka, urejanje družbeno-ekonomskih odnosov in funkcioniranje velikih tehnično-tehnoloških sistemov (železniško gospodarstvo, PTT in elektrogospodarstvo), določanje zemljiškega maksimuma, funkcioniranje delegatskega in volilnega sistema, financiranje splošnih in skupnih družbenih potreb, zagotavljanje večje racionalizacije na področju samoupravnega odločanja v združenem delu, krepitev vloge in položaja delovne organizacije kot samostojnega gospodarskega subjekta, vlaganje sredstev tujih fizičnih in pravnih oseb v domače organizacije združenega dela, urejanje temeljev svobodne menjave dela, funkcioniranje in organizacija pravosodja, financiranje JLA oziroma zagotavljanje finančnih in materialnih sredstev za razvoj oboroženih sil.

Vodstva družbeno-političnih organizacij na ravni naše republike, še zlasti pa skupščina SRS, so v svojih stališčih jasno opozorila na nekatera vprašanja, ki v konkretnih predlogih za spremembo normativnega dela ustave terjajo posebno proučitev z vidika skladnosti z načeli oziroma izhodišči za začetek postopka spreminjanja zvezne ustave. Po ocenah ostajajo še nadalje odprta vprašanja oziroma ustavne opredelitve glede ugotavljanja izjemnega dohodka, funkcioniranje in urejanje družbeno-ekonomskih odnosov na področju železniškega gospodarstva, elektrogospodarstva in PTT, vprašanja okrog določanja zemljiškega maksimuma, urejanja svobodne menjave dela, spreminjanja pristojnosti obeh zborov skupščine SFRJ, še zlasti pa so nesporejlive rešitve, ki se nanašajo na razširjanje pristojnosti in pooblastil federacije na področjih kot so urejanje temeljev davčnega sistema in davčne politike, določanje skupnih temeljev sistema vzgoje in izobraževanja ter določanje načel za ustanavljanje, pristojnost in sestavo rednih sodišč z zveznim zakonom.

V dosednji javni razpravi so delovni ljudje in občani, organizirani v organizacijah SZDL in sindikata, podprli usmeritve in stališča organov SZS, ki se odločno zavzemajo, da spadajo vprašanja vzgoje in izobraževanja, davčne politike, pravosodja, urejanja svobodne menjave dela v izključno pristojnost republiške zakonodaje. Določanje stopenj izobraževanja in temeljnih pogojev na tem področju mora še nadalje ostati v pristojnosti republik in avtonomnih pokrajin, saj je vsebina izobraževanja bistveni sestavni del vsakega naroda in njegove samobitnosti, prav tako pa tudi urejanje organizacije in pristojnosti pravosodnega sistema.

Na področju financiranja funkcij federacije naša republika podpira argumente, da je treba v okviru enotnega zveznega proračuna na dolgoročni osnovi zagotavljati stabilnost in zanesljivost financiranja potreb jugoslovanske ljudske armade, nesporejmljiva pa je rešitev o samostojnosti takih virov. Na podlagi zveznega proračuna je potrebno zagotavljati potreben obseg, namen in porabo sredstev za te namene, upoštevajoč pri tem doseženi narodni dohodek v državi.

V dosedanjih razpravah so bili podani tudi nekateri predlogi po ponovni temeljiti proučitvi tistih določil zvezne ustave, ki zadevajo svoboščine, pravice in dolžnosti človeka in občana, kar bi v večji meri dopuščalo svobodnejšo ekonomsko, politično in idejno združevanje ne glede na politično prepričanje, narodnostno opredelitev in uveljavljanje pravice do priznanja ugovora vesti.

V sklopu do sedaj navedenega je potrebno tudi opozoriti na pobude in zahteve organov Zveze sindikatov Slovenije, da je potrebno v zvezni ustavi opredeliti pravico delavcev do stavke, saj nas na to opozarjajo zaostrene družbeno-politične in socialne razmere, poleg tega pa tudi obveznosti Jugoslavije do doslednega spoštovanja in izvajanja sprejetih mednarodnih sporazumov v okviru OZN. Pravica do stavke kot ekonomska pravica, kot je to zapisano v določbah mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, doslej ni bila oziroma ni pravno urejena, zato so zahteve slovenskih sindikatov utemeljene. Prav bi bilo, da bi tudi v našem kolektivu na ustreznih organih podrobneje obravnavali posamezne ustavne amandmaje, še zlasti tiste, ki se nanašajo na področje gospodarjenja in samoupravljanja, saj bi lahko tudi z našimi pripombami, predlogi in mnenji dali svoj prispevek k večji kvaliteti ustavnih dopolnil, o katerih naj bi odločala skupščina SFRJ v jeseni letošnjega leta.

OBISKALI SMO ... Beograd

Odločitev IO OOZS TOZD RIBA, da obiščemo Beograd, je bila utemeljena s tem, da je izlet v glavno mesto vračilo prijateljskega obiska poslovnemu partnerju — RIBARSKO GAZDINSTVO Beograd. Poslovne odnose smo vzpostavili v začetku petdesetih let. Odnosi niso ostali le službeni, temveč so se razvili v prave prijateljske odnose, ki jih z občasnimi srečanji, na katerih izmenjujemo izkušnje, utrjujemo.

Tako smo v petek, 27. maja zgodaj popoldne odpotovali z avtobusom proti Beogradu. V soboto zjutraj so nas obiskali sindikalni predstavniki RIBARSKEGA GAZDINSTVA iz Beograda in nam dodelili vodiča, ki nam je razkazal stari del mesta in AVALO. Popoldne so nam gostitelji priredili svečan sprejem v hotelu Jugoslavija, kjer smo si izmenjali darila in se povesečili pri dobri jedi in kapljici.

V nedeljo smo si ogledali spominski park predsednika Tita. Po ogledu smo se odpeljali proti domu.

M. E.

Madžarsko

Dne 10. 6. 1988 smo delavci TOZD GOSAD odšli na izlet k našim najbližjim sosedom Madžarom. Ta dan smo se zgodaj zjutraj dobre volje zbrali pred TOZD-om, od koder smo krenili proti madžarski meji. Mejni prehod Letenje smo prešli brez težav. Kazalo je, da bo dan čudovit. Dobre volje ni manjkalo. Pot nas je vodila v prijetno obmejno mesto NAGYKANIZCA. Ogledali smo si mesto, njegove znamenitosti, predvsem pa trgovine.

Dan je bil izredno vroč, tako da od »znamenitosti« nam je bila najbolj zanimiva gostilna, ki smo jo obiskali in

katero zalogo smo, kljub visokim cenam, krepko zmanjšali. Glede cen naj omenim, da so tudi v tej deželi izredno visoke. Za našega turista je morda zanimiv le nakup okusnega madžarskega sira, kateri je, zaradi vedno slabše menjave forintov, vse manj okusen.

Po krajšem postanku smo nadaljevali pot v Balaton. Tu smo pokosili in si ogledali jezero. Kraj je turistično zanimiv predvsem zaradi velikega jezera, s povprečno globino 3 do 11 m, s temperaturo vode 23°C (Tudi najbolj korajžni kopalci so se kmalu vrnili iz vode).

Nedaleč od Balatona smo si ogledali grad HELIKON KASTELYMUZEUM, nekdanjo last graščaka FEŠTETIČ. Zgrajen je bil v 17. stoletju v stilu baroka. Celotna graščina je bila obnovljena pred

POLETNI FILMSKI SPORED V NAŠI DO

NEVARNE ZVEZE — Docela nerazumljiv film o kooperaciji

BOJ ZA OBSTANEK — Dogajanje filma je postavljeno v čas malice

KOMU ZVONI — Drama o seji finančnega odbora

TAJNI TOVOR — Napeta kriminalka o inšpektorju, ki skuša odkriti, kaj vse izgine iz tovarne na ta ali oni način

KAKO UKRASTI MILIJON DOLARJEV — Srhlijvka o čisto zakonitih krajah

ZGUBLJENI V VIHARJU — Dokumentarni film o naši ribiški floti

SEDEM VELIČASTNIH — Film o sestanku direktorjev (primerno za resno občinstvo)

12 JEZNIH MOŽ — Psihološka drama o delu komisije za delitev premoženja

TISTEGA LEPEGA DNE — Tragikomedija o plačilnem dnevu

PREPOVEDANE IGRE — Družbeno-kritična drama o vsem, kar se dogaja med delovnim časom (neprierno za otroke)

IZBUJLJENE ILUZIJE — Drama o članih kolektiva, ki so vložili prošnje za stanovanje

S. Požar

2 letoma. Grad je opremljen z bogato knjižnico, ki jo je graščak podaril Madžarski. Še danes študentje medicine in agronomije koristijo knjige iz te knjižnice v študijske namene. Ob vstopu v grad oz. muzej smo morali čevlje sezuti in si obuti copate, kar nas je močno presenetilo. Pojasnila za to nismo dobili.

V bližini Balatona je tudi univerza agronomije, postavljena z namenom, da se študentje agronomije izobražujejo tudi praktično, saj je na tem območju Madžarske kmetijstvo najbolj razvito. Pregovor, da le večje mesto mora imeti univerzo, v tej deželi ne drži. To je dokaz racionalne organizacije šolstva in šolskih programov. Graščak FEŠTERIČ je tudi

ustanovitelj prve kmetijske šole na Madžarskem.

Madžarska je znana po termalnih toplicah. Tu so kraji znani po toplicah že v prejšnjem stoletju. Obiskali smo toplice HEVIS z vreli termalne vode s povprečno temperaturo 33°C.

Domov smo se vračali v poznih urah. Po krajšem postanku na mejnem prehodu smo nadaljevali pot do »Medjurske hiše«. Tu smo povečerjali in se ob glasbi povsneli. Vzdušje je bilo enkratno. Takih izletov bi moralo biti veliko več, saj tako bi lažje pozabili vsakodneвне probleme in težave.

Danica KRANJC

PREGLED » TU JE GA « TISKA:

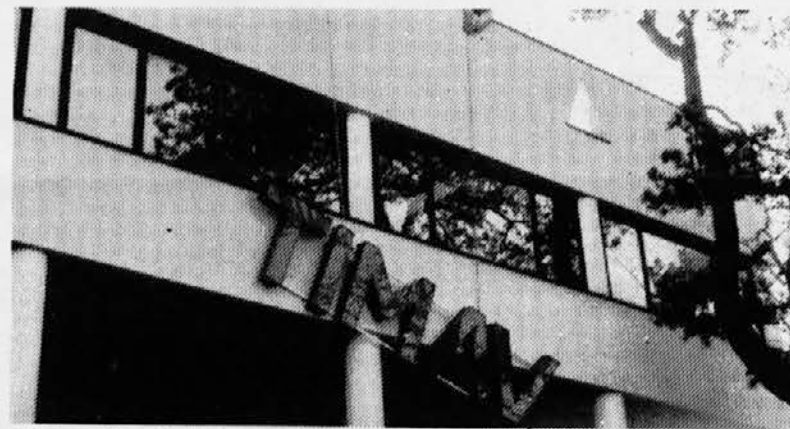
Glasilo SOZD TIMAV

Skupaj ali ne, to je zdaj vprašanje

KAKŠEN SOZD (NE) ŽELIMO?

Burnega pol leta sozda Timav je mimo. Kaj vse je bilo v tem času izpeljanega in koliko šele začetega. Iz nekdanje Droge smo pridobili tri nove samoupravne subjekte, delovno organizacijo Kras MPI in kmetijski zadrugi Agraria Koper in Vinakras Sežana. Datumsko vzeto smo natančno šest mesecev po veljavnosti tega sklepa izgubili preostalo Drogo z izjemo tozda Vinakoper, ki naj bi se po opravljeni sanaciji čist in brez izgub pridružil Agrarii. Rekli bi torej lahko »vse po starem«, pa temu le ni tako. Nova Droga ni več kot stara, finančno je zlomljena in vprašanje je ali bo novi direktor lahko delal čudeže. Vse kaže, da bo tudi potapljač se ribištvo krenilo na sanacijsko pot zunaj Droge. Kaj pa ostali Timav? Tega formalno ne ve nihče, neformalno pa ima vsakdo svojo verzijo. Ob razpravi o interesnih organiziranostih znotraj Timava so prišle na dan stare težnje Jadrana po izstopu (začelo se je že pred dvema letoma okrog izvajanja zunanje trgovine za ves sozod) in nove težnje Preskrbe. Ta je ugotovila, da znotraj Timava zanjo ni razvoja. S strani

vodstva Preskrbe so v dveh mesecih prišli kar štiri predlogi, od poskusa združitve s sozodom Emona do zadnje inačice (če ni med tem časom že spremenjena), ki izgleda nekako takole: Soča ustanovi samostojno delovno organizacijo, Malo-

V čigavih rokah je usoda?

prodaja pa se združi z Jestvino zaradi izvedbe investicije v koprsko tržnico. Kruh naj bi bil samostojna ozd vključena v Žitno skupnost Slovenije. Notranja trgovina Sežana se organizira kot nova ozd in se eventualno pridruži obalni poslovni skupnosti za trgovino. Pri vsem tem pa so še v različnih sredinah različna mnenja o članstvu v sozdu Timav.

Sindikata in ZK na ravni sozda sta dala pobudo naj bi se vse zadeve izčistile do srede junija pa je še vse zavito v meglo.

Ostale združene članice zaenkrat ne vidijo razlogov za izstop iz sozda, seveda pa so njihove bodoče poteze še kako odvisne od poteka napovedanih dodatnih sprememb. Tudi znotraj teh članic se odvijajo spremembe. Jadran naj bi se organiziral kot enovita delovna organizacija, Avditorij je na poti ustanavljanja samostojnega ozda posebnega družbenega pomena in morda bodo za naslednjo številko Timava, ki izhaja na dva meseca še vsaj štiri nove variante. Napovedovati jutrišnjo sestavo našega sozda je prav tako nevhaležno kot napovedovanje učinkovitosti ukrepov v našem gospodarstvu.

Najmanj kar lahko v tem trenutku pričakujemo od naših poslovojestev, DPO in samoupravnih organov pa je, da končno pokažejo karte in povedo ali hočejo biti jutri še pod isto streho ali posebej. Tej odgovornosti se očitno vsi izmikajo. Pa se ji ne bi smeli. Zaradi vseh delavcev, ki nas reorganizacije neposredno zadevajo!

KUNIGUNDINI ZAUPNI POMENKI

Draga Kunigunda, zakaj zadnje čase odhaja iz naše DO toliko strokovnega kadra?

Vznemirjen

Oho, mar smo kdaj imeli kakšen strokovni kader?

Draga Kunigunda, čujem trditve, da za nastalo situacijo v naši DO ni nihče osebno kriv, jaz pa trdim, da je za vsakim dejanjem nek določen obraz. Imam prav?

Trmast

Samo do neke mere: za nekaterimi dejanji namreč ni obrazov ampak samo riti.

Draga Kunigunda, sem slišal, da so razpisali samo larifari in da se v našo DO pride tudi skozi stranska vrata. Ali je to res?

Osupel

To je res samo takrat, kadar ne izpolnjuješ razpisnih pogojev.

Draga Kunigunda, ali je res, da so se nekateri naši tehnologi in komercialisti zaposlili v konkurenčnih delovnih organizacijah?

Alarmiran

Tega ne vem, toda če je to res, potem omenjene delovne organizacije ne bodo več dolgo konkurirale, ne nam ne drugim.

Draga Kunigunda, ali smem kot samoupravljalca in člena v našem delegatskem sistemu glasno in jasno zahtevati od mojega šefa, da je sposoben?

Doslednež

Seveda smeš! Poskusi in nam sporoči rezultate — se bomo malo nasmejali!

Draga Kunigunda, ali smo dolžni sprejeti v delovno razmerje človeka, ki se v prejšnjih DO ni posebno izkazal, ga pa priporočajo z vrha?

Zabit

OH, zakaj pa ne? Eden več ali manj...

Draga Kunigunda, ali se ne bi moglo urediti tako, da bi regres za dopust delili šele junija? Jaz sem svojega že davno porabil in zdaj ne morem na dopust. Kaj naj storim?

Zapravljevec

Zaupaj mi skrivnost: kakšen poceni dopust pa si imel v načrtu, da ti je zadostoval regres?

S. Požar

O KULTURNEM ŽIVLJENJU

Pogosto slišimo kritike s strani izobraženih krogov (ali četverkotnikov, v kolikor niste ljubitelji krogov), češ da se široke množice naših občanov nezadostno vključujejo v kulturno življenje ter da je nasploh opaziti površnost, ki je za človeka prosvetljenega dvajsetega stoletja nedopustna. Upam si trditi, da so take in podobne izjave grdo natolcevanje in opravljanje osveščenega občana. Le ozrite se okrog sebe pa boste videli, da so vse oblike kulturnega življenja sestavni del vsakega od nas. Kar začnimo pri glasbi: prva podjetnost novorojenčka je že bolj ali manj posrečen poizkus, da bi izuril pevske sposobnosti in od tu dalje ga glasba spremlja na vsakem koraku. Kadar jo ZAGODE ljubim staršem, POJE šiba, da o vzgojnih LITANIJAH niti ne govorimo. Ko se vključijo v družbo, začne PLESATI kot IGRAJO njegovi predstojniki. Ob vsakem poizkusu napredovanja bistro UBIRA PRAVE STRUNE, da čim lepše zvenijo v ušesih tistega, od katerega je odvisen rezultat takih prizadevanj. Ako se mu ne posreči, se nadaljuje stara PESEM. Brž ko ZAGODE kakšno žaltavo, gre jest ričet na stroške skupnosti in tamkaj ODBRENKA svoje mesece. Skratka, glasba nas spremlja vse življenje. Enako je s

slikarstvom. Kar oglejte si zidove mestnih hiš! Na njih se zrcalijo duše anonimnih umetnikov, stvaritve, ki niso zmeraj sad otroških notranjih doživetij. Pri tem naj še posebej opozorim na freske v javnih straniščih, kjer ima menda človek več časa in prilike, pa tudi inspiracij in potrebnih tehničnih pripomočkov, da v kar se dà pestrih podobah izrazi svojo fantazijo. Vendar nerazumevajoči svet ni vedno najbolj naklonjen tej vrsti umetnosti.

Prav tako je rezbarstvo dokaj priljubljena in razširjena oblika umetniškega izražanja. To dokazujejo šolske klopi, sedeži v kinodvoranah, klopi in drevesa v parkih, čisto pa zasledimo tovrstne umetnine celo na vhodnih vratih svojega stanovanja, kar nam seveda ne sme zatreti ljubezni do upodabljanja umetnosti. Žal so tudi ti umetniki skromni in ostajajo anonimni, tako da jih družba ne more niti primerno nagraditi.

Tudi ljubezen do knjige in čitva nasploh je zelo pomemben faktor v kulturnem življenju. Bančno knjižnico, na primer, ima vsaka družina, prav tako knjižnico za obmejni prehod. Knjiga dolžnikov je neizbežna v vsaki trgovini. Nekateri knjige obrtnikov in občanov svobodnih poklicev so celo tako zani-

mite, da nemalokrat izzovejo radovednost raznih inšpekcijskih služb (nesramni jeziki trdijo, da je ta radovednost zgolj poklicna). Zanimive so tudi druge, na primer leposlovne knjige, katerih liste je moč uporabljati v različne namene, kadar nimate pri roki drugega papirja. Ponavadi so lahko prav čeden okras novemu pohištvu v dnevni sobi, zlasti ako so lepo ohranjene, najraje kar nedotaknjene, da ne izgubijo oblike. Resnici na ljubo moramo povedati, da so nekatere tudi nekoliko nepriljubljene; v mislih imam šolske knjige in tiste, iz katerih je razvidno, da smo prekršili ta ali oni predpis. Knjiga je torej nepogrešljiva in stalna spremljevalka človeka, iz nje črpamo svoje prepotrebno znanje jezika. Jezik pa je, kot vemo, živa spremenljiva stvar, zato je za njegovo poznavanje treba skrbno spremljati vse spremembe, tuje, vrinke in podobno; če vas torej kdo prav prijazno po srbski pošlje tja, kamor veste, potem ste lahko prepričani, da imate opravka s človekom, ki se ne omejuje na ozke domače jezikovne razmere ampak je njegovo obzorje široko tja do naših najbolj južnih mej.

Po vseh naštetih resnicah je torej več kot jasno, da nikakor nismo upravičeni tarnati o pomanjkljivem kulturnem življenju občanov. Nasprotno: Kultura spremlja vsakega od nas na vseh korakih, samo razpoznavati jo moramo!

S. Požar

IZ NAŠEGA ŽIVLJENJA

1. Strokovna služba za organizacijo je v SHEMI DSSS črtala INFORMIRANJE, ker se najverjetneje nagiba k ljudski modrosti: MOLK je zlato!
2. Odslej ne govorite, delavke in delavci, da niste dovolj informirani — ZLATO je še vedno najdražja kovina na našem planetu. PA ŠE RES JE!

KAM NA POČITNICE

KRAJEVNA SKUPNOST	MORSKA RIBA SRB. FILM. IGR. EVA	MESTO KJER SOZDRUŽBA SEŠM DELI	MESTO PEČATA ITAL. REKA ORIG.	BREZNO	PRIPRAVA ZA NATANČ. MERJENJE DOLŽIN	MESTO V SRBIJI OB DJERDAPU	KOŠARK. KLUB	KAJNOV BRAT	PADEC PADANJE PRITRDIENICA			
VNAPREJŠEN RAZUMSKI (LAT.)						KEM. PRVINA (CO) TRAVNATA STEPA						OSEBNI DOHODEK
NARAVA ČUD			OBŠIRNA PESNITEV NOVA VRSTA				AVT. OZNAKA PEČI		ENAKA SAMOGL. REKA NA ŠKOTSKEM			NADAV NAPLAČILO
GRŠKI OTOK			MESTO V TURČIJI KEMIČNI EL. (CE)				ŽENSKO IME VERSKO IZOBČENJE					
NOVI SAD	CELJSKI ATLET. KLUB AMERICIJ							REKA V ZRN				
DOLGOLET. SOVJETSKI VODITELJ					LJUBK. MOŠKO IME			REKA V SSSR ALUMINIJ				
ŠIROKA JAPONSKA ŽENSKA OBLEKA					MOŠKO IME	POPULAR. NAZIV ZA VELEBLAGOVNICO			NIKOLAJ PIRNAT			PLAVALNI KLUB
ARABSKI ŽREBEC	SIROTA REZILO BRITVICA					IME VEČ PERGAMSK. KRALJEV CENT		FR. TISK. AGENCIJA AVT. OZ. VINKOVCEV				
ERA DOBA		MODERNA BOLEZEN PRIST. V IZRAELU				ŠPANSKI SPOLNIK		POTOMEC NEOMEJENO TRAJANJE				
VELIKA LEPA VEŽA			PRIJ. VZH. GERMANOV LUNINO ŠTEVILO			MAJHEN (Ljubko) IZUMITELJ TELEFONA						KORIST
GOVORNIK NAPOVE = DOVALEC					PAS ZEMLJE OB MORJU RDEČA MORSKA RIBA			ŽELEŽNI. TRANSP. PODJETJE				
PRIIMEK NAPOLEONA							KEM. SIMB. ZA OSMI] HLAPIJIVA TEKOCINA	ORELVGER. MITOLOG. ŠT. PLOSK. MERA				
ZANOSNA LIRSKA PESEM		M. IME KRATICA ZA OKRAJŠANO				UGAŠENI PREMOG UGAŠEK Ž. IME		SAMCI DOMAČE ŽIVALI				
AVT. OZNAKA BENETK	VSE V REDU (AM) EDVARD KARDEL			PREB. OB BALTIKU ENAKA SOGLASN.				GLAVNO MESTO SAUDSKE ARABIJE				

**DOPUST
1988**
SEST. JOŽE LESNIK